

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla VI. Nemo potest ad impossibile obligari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

abstinere non posse, ad Confessionem admittendos esse, juxta modum vulgarem loquendi scilicet, quo dicere solemus. Non possum abstinere à carnibus. Non possum comedere pisces, id est, Valdè mihi difficilis est abstinentia illa, & comestio, l. *Nepos. tit. de verb. sign.* Certè qui aliter affectus est, seque affirmat non abstenturum deinceps à consuetudine peccandi, non audiendus in Confessione, sed instruendus, & animandus est, ut deponat falsam opinionem, & pertinaciam: omnia nos posse per divinam gratiam, quæ nulli benè affecto unquam deerit. Impossibilia Deus enim non imperat, ut mox explicavimus. l. *Si quis in gravi. tit. ad Syllan.*

Inst. l. 2. §. Impossibilia. De hered. instit. Cicero in Partitionibus. c. Facta sunt. dist. 4. Concil. Trid. sess. 6. c. 11. Item Canone 18. Castro adv. hares. V. Præceptum. Nav. Man. c. 11. n. 17. Ag. Coninck de Sacram. tom. 2. Disp. 2. dub. 19. n. 154. Vasq. 1. 2. disp. 155. Barb. in axiom. 118. & alii ap. Grat. in c. cit. Facta sunt. suar. l. 1. de legib. c. 9. n. 18. addit, Deum mandare posse, quæ naturæ impossibilia sint, quæ per gratiam facere potest, ut possibilia sint: adeoque omnia Dei præcepta possibilia esse, quam quod per amicum possumus, simpliciter possumus, si amici illius auxilium certum, & paratum est.

REGVLA VI.

Nemo potest ad impossibile obligari.

Hic regulæ consonat, duplex *Juris Civilis*, nimirum 142. *Quod nullus esse potest, id ut alicuius fieret, nulla obligatio valet efficere, & 144. Impossibilia, nulla obligatio est.* Vtramq; exponit accuratè *Phil. Decius*. Nostra autem decerpta videtur, ex c. *fin. de pactis. & c. finali de condition appof. denique c. 1. de iur. iur. in 6. pro cuius faciliore elucidatione memineris, quod impossibile apud I. C. aliud est naturæ, ut digito cælum tangere. §. Si impossibile. Inst. de iur. lib. Aliud juris, quia lex prohibet, ut non alere parentes, rem Sacram sibi usurpare. Aliud pugnantia seu perplexitatis, ut Titius hæres esto, si Cajus erit, & Cajus hæres esto, si Titius erit. Iterum aliud est arbitrium, aliud Casuale, aliud mixtum. *Schneidev. §. sub**

*conditione Inst. de verb. oblig. VVesenbec. ibid. Sebast. Medic. tr. de casu fortuito. Monet autem Barbof. commodè ad duo genera revocari scilicet impossibile de facto, sub quo impossibilia naturæ & perplexa continentur, & ad imposibile juris, seu de jure cujusmodi est turpe & inhonestum. c. ult. de pactis. c. scitatus. de rescript. Quò fit, ut quamvis difficilia dicantur in jure impossibilia, tamè propriè juxta hanc materiam impossibilia dicuntur, quæ in se infactibilia sunt, & quibus factum, vel jus repugnat: difficilia verò, quæ licet in se factibilia sint, tamen propter defectum hominis fieri non possunt, ut explicat Iureconsultus in §. *illud. de verbor. signif.* Hæc autem quomodo in conditionibus*

F 2 repe-

reperiantur, & quem effectum pariant, aibi tractandum erit. *V. Gloss. Dynam. & Barb. hic.*

II. Nemo igitur obligare seipsum potest ad id, quod natura sua impossibile est, v.g. se Lunam, vel Solem ex celo detracturum. *l. stipuler. tit. de verb. oblig.* Nec ad impossibile facti, ut montes alpium ultra mare deferre. *arg. tit. de statu lib. 1. cum baref. §. 1.* Nec ad impossibile de jure v.g. promitto, me Ecclesiam violaturum: idq; universè accipiendū, & intelligendum in quolibet contractu, dispositione ultimæ voluntatis, testamento & similibus. *Caramuel. Theol. fundam. n. 676. & n. 681.* Et quemadmodum ad impossibilia seipsum nemo obligare potest, ita nec ab aliis obligari. Nam prædicta Regula.

III. Ampliari & extendi debet 1. ad omnes conventiones, & pacta, ut jam dixi. 2. ad sententias judicum. Unde *Paulus*, ab ea sententia, cui parere per rerum naturam non poteris, sine causa appellatur cum ipso jure non obliget *l. fin. tit. Quæ sentent sine appell.* 3. ad mandata iudicum, quia impossibile præceptum jure non subsistit. *Gaill. l. 2. obs. 17.* ut si ad locum pestilentem, & contagiosum ceteris. Index enim, cum sit minister legis, quod à lege vetatur, jubere non potest. 4. ad confessiones de re impossibili. Titius confitetur falsò, se occidisse Stichum, deinde offert se ad sistendum eum vivum: damnari non potest ex ejusmodi confessione propter impossibilitatem facti. 5. Obtinet etiam in cautionibus. Quamvis enim usufructuarius cautionem præstare debeat de utendo, fruendo arbitrio

boni viri, eamque cavendi necessitatem ne testator quidem mutare possit, & quamvis ad iudicium citatis alium cavere debeat de expensis litis reo restituendis, si causa ceciderit: Si tamen uterque juraverit, se fidejussorem reperire non posse, sola juratoria cautio sufficiet cum generali bonorum obligatione, & juratâ promissione, quod ea bona in fraudem non alienabit. *Gaill. l. 2. obs. 145.*

6. Idem de penis dicendum. Nam mater, quæ filio tutorem non petit ob pestem, excusatur, Vassallus qui dominum juvare non potuit, feudo non privatur. Simili modo vitant excommunicationem omnes, qui quod prohibitum est sub pena excommunicationis, necessitate coacti faciunt. *Derius in Reg. 144. luv. Civ. Avila Part. 2. disp. 5. dub. 1.*

7. Idem in præscriptionibus cernitur. Non enim currit præscriptio contractuum, qui agere, & interrompere non potuit. *Tholos. l. 40. c. 6.*

8. Idem in actis judiciariis, si tabellio, & Scriba unius tribunalis non possit conficere acta alterius tribunalis. *Tholos. l. 47. c. 42.*

9. Idem in correctione clericorum. Licet enim nefas censeatur ab Episcopo clericum propriis manibus cædi, permittitur nihilominus in defectu aliorum. *c. Cum non liceat. d. 86. & ibi Glossa.*

10. Idem in testamentis, ubi si numerus testium præscriptus haberi nequeat, sub minori licet testamentum condere. *V. Part. 2. Summa tit. 3. §. 1.*

11. Idem in separatione conjugum, quæ permittitur, quando propter unius mores, & barbariem impossibilis cen-

serug

setur cohabitatio. *Reginald. l. 31. c. 41.*
 12. Denique in omni dispositione, conditione, executione, fictione quoque, ita ut nunquam hæc extendatur ad impossibilia. *V. tit. de conditionib. l. 35. Digest. Instit. de hered. Institut.*

IV. Propter sectarios nostri temporis singulariter intelligi Regula debet de præceptis divinis, quæ non nisi impiedici possunt impossibilia: quod cum initio Lutherani audacter dixissent, à doctis viris castigati mitigare conati sunt, *Chemnitius* imprimis, qui à *Conc. Trid.* statum quæstionis de possibilitate legis perverti mentitur. *q. 3. de bon. oper. pag. 201.* eumque ita format. An renatorum bona opera in hac vita, perfecta implementatione legi divinæ satisfaciant. Subdit deinde renatos in Christo debere ac posse in hac vita legis obedientiam inchoare. Quæ doctrina si sincera à sectariis & constanter traditur, legem Evangelii saltem quoad substantiam fateri debent, à nobis servari posse, adeoque non esse impossibilem, ut alias loqui solent. *Legatur. Bellarm. l. 2. de Mon. c. 13. Becani Manu. l. 1. c. 17. q. 3. Conc. Trid. sess. 6. c. 11. Cocc. in Thef. 2. l. 3. ar. 11. Stapleton. l. 10. Canisius l. 5. de bon. oper. Alph. Castro V. Præceptum. Gualterius in Chronol. sæculo 16. Maldon in c. 19. Mathar. Osorius l. 3. in Haddonum Anglum.*

V. Cur autem ad impossibile dicamus neminem obligari posse, non obfutura ratio est: Cum enim tam in legibus ferendis, quam contractibus ineundis cuilibet certus finis præfixus esse debeat, is ut possibilis sit, exigitur, ne incassum laboremus, & desipere potiùs, quam agere videamur. *l. Non solum. tit.*

de act. In legibus verò illud peculiariter est, ut honesta, utilia & primæ regulæ, quæ divina est, consentanea præficiat legislator, ne ad tyrannidē, quàm clementiam pronior esse arguatur. *Bonac. 10. 2. p. 11.* Deniq; subtrahenda impiis hominibus materia, turbandi, & peccandi, quæ nunquam deerit, si leges æquo duriores, imperia sava fuerint. Vetus verbum est:

*Ultra posse meum non lex me iusta coegit,
 Nec putat esse reum, qui totum posse
 peregit. V. Peck. f. 90.*

VI. Contra hæc. Objicitur I. Impossibile est, casus fortuitos evitare, valet tamen conventio, qua eorum in se quis periculum suscipit. *l. Quæ fortuitis. c. de pignorat. act.* Hoc igitur modo ad impossibile quid obligatur.

R. Ut aliqui, Casus fortuitos non necessariò, sed contingenter evenire. adeoque possibile esse, ut aliqui saltem & aliquo modo prævideantur atque evitentur. Alii non de quibuslibet intelligunt legem citatam, sed de consuetis: & non valere pactum de omnibus casuum susceptio tanquam captionis plena jure non subsistit. Verùm intentio sic contrahentium non est evitare casus fortuitos, sed æquo animo suscipere, quæque inde damna provenerint, aliis non imputare, quod nequaquam impossibile est.

Objicitur 2. Si ad faciendum opus reip. causa quis pecuniam legavit, obligatur hæres, licet opus impossibile sit, quia legibus prohibitum *l. si Servum. §. effectus. de verb. obligat.*

R. In ejusmodi casu præsumitur defunctus

sanctus non voluisse, quod prohibetur legibus, sed quod permittitur. Nec mirum in tali vitæ statu mentis imbecillitate præventos non nihil aberrare. *l. Hac consultissima. C. Qui testamentum fac. poss.* Quod verò dicitur in *l. Labeo. tit. de suppl. legata* neminem præsumi, dixisse, quod non prius mente cogitavit, ita verum est, si non id dixit, quod lege vetatur.

Ob. 3. Multa legibus prohibita sunt, eaque propter impossibilia juris censenda: & tamen facta tenent, & obligant. *v. g.* vendere hominem liberum; facere coram iis, coram quibus fieri non debet: sententiam ferre sub conditione. Denique contractus pupilli sine consensu tutoris initi putantur nihilominus parere obligationem naturalem, ut communiter Theologi docent.

R. Eiusmodi contractus non pariunt firmam obligationem. & à Magistratu irritari possunt, quo facto quilibet liber est, quod sufficit ad hoc, ut dicatur non obligari ad impossibile. *V. Molinam disp. 22.4. Cordub. q. 155. Less. c. 17. dub. 8. Decum ad Reg. Juris Civ. 144.* ubi bene docet, cum quid impossibile est, absolute, & simpliciter, ne quidem obligationem naturalem ex pacto, vel contractu nasci.

Ob. 4. Iustinianus Imperator, veteres secutus impossibiles conditiones, in constitutionibus, & legatis, nec non in fideicommissis, & libertatibus, pro non scriptis haberi vult. *§. Impossibilia. Instit. de heredib. instit.* quod minime opus erat, si per se nullam obligationem pariunt.

R. Cur ita voluerit Imperator, & solis illis intelligi putat *Peckius*, quos æquus amavit Iupiter, & mox diversas interpretum opiniones enarrat. Facillima est, quam supra indicavi, in favorem ultimæ voluntatis, præsumi aliam, quam verba sonant, testatoris mentem fuisse, cui venia danda, si defectu considerationis minus aptè loquitur aut disponit. Ne igitur in totum concidat institutio, legatum & similia, conditiones impossibiles merito pro non adjectis habentur. Sunt nihilominus aliqui casus, in quibus conditio impossibilis: testamentum vitiat, de quibus, *V. Benedictum. de testam. in c. Raynutius. ad verbum Reliquit. n. 16.* Idem videre est in conditionibus matrimonio adjectis, de quibus legi potest *Sanch. l. 5. de Matrim. c. 19. Salvestr. in V. Conditio. n. 8. & al. Summisia.*

V I I. Dubium est. An quamvis nemo peccet, omittendo, quod sibi impossibile est, aliquando tamen obligetur?

R. *Cominck disp. 3. de præcepto Pent. d. 2. n. 9.* asserit, posse aliquem quasi in actu primo ad impossibile obligari. *v. g.* Petrus injustè occidit aliquem, et si in actu secundo verò non obligetur, ut ei vitam restituat, quia impossibilitas excusat eum, ne peccet non restituendo, tamen in actu primo, & quasi in radice est aliqua in illo obligatio: quia si Deus daret illi potestatem restituendi vitam Petro, statim absolute ad hoc obligaretur, non ratione potestatis, quam Deus tunc illi daret, sed ratione obligationis, quæ quasi in actu primo in eo erat, sed quasi mortificata & impedita, ne vim suam exerceret ratione impotentia;

tentia, quâ sublatâ eam statim exerit. Ita *Comin. l. 2.* quidam nescio, an de conditionibus impossibilibus matrimonii diceret, non sine magnis incommodis, quæ inde sequerentur. *Ex. gr.* Contraho tecum, sed aliter non erit validus contractus, nisi cæcum illuminaveris, secundum leges conditio hæc pro non adjectâ habetur, sed frustra, si obligatio naturalis ex tali contractu oritur, & radicaliter obligatus sum.

Tam enim facile est, potestatem illuminandi cæcum, quàm resuscitandi vivum à Deo accipere. Præterea si diligenter attendas, invenias Petrum occisorem nullo modo obligari ad restituendam vitam, nisi quatenus per miraculum possibilis est, cujus in humanis rebus non est habenda ratio: adeoque melius dicitur, neminem ad impossibile unquam obligari. *V. Vivianum in Comm. h. R.*

REGVLA VII.

Privilegium personale personam sequitur, & extinguitur cum personâ.

Hic Regulae respondet aliquatenus illa Juris Civilis 68. *In omnibus causis id observatur, ut ubi persone conditio locum facit beneficio, ibi deficiente et beneficium quoque deficiat.* De quâ *V. Decium p. 254.*

Porro Privilegium aliud nihil est, quàm privata quædam lex, ut ipsâ nomenclatura sonat. Nam quod nobis proprium, antiqui privum dicebant, teste *Gellio l. 10. c. 10. c. Privilegia dist. 3.* Quod si in gratiam personæ, detur, personale privilegium vocatur, & porro extendi non debet, si verò rei potius respectu detur, Reale. Quamobrem Regulae hinc intentio manifestatur. Nam si personæ intuitu quippiam extraordinarium conceditur, ipsius proprium donum est, atque ita personæ adhæret, ut quoquò se verterit, secum trahat. Exemplum habes in *c. 2. de viâ. & usu pallii*, ubi *Celestinus Papa.* Non est

conveniens, ut pallium tuum alicui commodes, cum pallium in personam non transeat, sed quisque cum eo debeat sepetiri.

Item in *c. Mandata de præsumpt.* ubi *Greg. Papa Maximo Episcopo* rescribens vices Apostolicæ Sedis illius personæ, non autem loco tribuere ait. eò quod ex tranfactâ vitâ de subsequente illius conversatione præsumeret. Quibus verbis causa inserta est privilegiorum personalium, quæ causa cum in aliis locum non habeat, ab iis idem privilegium non participatur, juxta textum *c. Sanè. 9. de privil. Regim. l. 30. c. 22. q. 2.*

Nec desunt juris profani exempla. Regulariter enim, ait *Gaill. l. 2. obs. 144.* privilegium personale non extenditur ad extraneum hæredem. *l. Quia tale. tit. solu. matr. & in c. Privilegium. de privil. in 6.* Cum enim qualitas privi-